

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

-обавезна садржина- свака рубрика мора бити попуњена

(сви подаци уписују се у одговарајућу рубрику, а назив и место рубрике не могу се мењати или изоставити)

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовao комисију Наставно-научно веће Филозофског факултета у Новом Саду на седници одржаној 11. 09. 2020. године</p> <p>2. Састав комисије са знаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <p>Др Радослав Ераковић, редовни професор, Српска и јужнословенске књижевности са теоријом књижевности, 14.06.2017. Филозофски факултет у Новом Саду (Председник комисије)</p> <p>Др Драган Проле, редовни професор, Филозофске науке, 15.07.2016. Филозофски факултет у Новом Саду (члан комисије)</p> <p>Др Душан Иванић, професор емеритус, Српска књижевност, 10.06.2015. Филолошки факултет у Београду (члан комисије)</p> <p>Др Сава Дамјанов, редовни професор, Српска и јужнословенске књижевности са теоријом књижевности, 16.11.2006, Филозофски факултет у Новом Саду (ментор)</p>
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме: Марија (Светислав) Докић</p> <p>2. Датум рођења, општина, држава: 31. 10. 1990. Шабац; Република Србија</p> <p>3. Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив : Филозофски факултет у Новом Саду Српска филологија: српски језик и књижевност (основне студије) Филозофија (основне студије) Мастер академске студије филозофије: Мастер филозоф</p>

Мастер академске студије компаративне књижевности са теоријом књижевности:
Мастер професор књижевности и језика.

4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија
2016; Интердисциплинарне докторске студије

5. Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране:

Филозофски факултет Нови Сад

Назив мастер рада; књижевност: Доријан Греј Оскара Вајлда и његов алтер его у
компаративној визури,

Назив мастер рада; филозофија: Име као метафора; Компарација концепције језика код
Платона, Ничеа и Витгенштајна.

6. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука:

Мастер професор књижевности и језика; Мастер филозоф

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: Естетизам Лазе Костића

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са назнаком броја страна, поглавља, слика, шема, графикана и сл.

Докторска дисертација *Естетицизам Лазе Костића* садржи 220 страница: попуњен образац 5а (предвиђен чланом 21 Правила докторских студија Универзитета у Новом Саду), уводно разматрање, 20 појединачних поглавља и списак литературе. Кандидаткиња истражује основе на којима почива Костићево размишљање и његов естетицизам, као и принципе на којима је Костић градио своју естетику, које обједињене укрштајем, касније чине и основу његовог поимања стварности. Она примећује да Костић превазилази традиционалне оквире посматрања стварности и света, и наводи да његово размишљање има велики број додирних тачака са размишљањима филозофских претходника, као што су Платон, Хераклит и Хегел. Превасходно, она говори о томе да му је антика била инспирација на више начина, а пре свега да је инспиран Хомеровом *Илијадом*. Укрштај препознаје као симболичку представу не само света него и уметности, *укрштај* је првобитна мотивација, јер је, како даље наводи, само кроз судар опречних принципа и снага Костић видео и снагу стваралачког израза, те је присутно повезивање поезије са филозофијом, утирући пут неким новим естетским параметрима, а кључна теза је да поезија једино уз мисао може да оствари своју потпунију сврху. Хармонија није разумевана на типичан, већ сасвим другачији, антагонистички начин, јер је виђена као супротност симетрији, али у исти мах и њена елементарна неопходност за достизање савршенства. Потом кандидаткиња наглашава да је Костић теорију о укрштају применио у свом најзначајнијем песничком остварењу *Santa Maria della Salute* и пише о његовој сличности са бројним мислиоцима, уз акценат на повезаности са Оскаром Вајлдом. Она препознаје да је Вајлд, попут Костића, лепоту поставио у центар космоса својих промишљања, с тим што Костић лепоту повезује са светлошћу, што је и директан утицај грчке митолошке мисли. Кандидаткиња истиче да Костић види непрекидну борбу супротности као једини пут којим се долази до напретка, што повезује са Хераклитовим размишљањем, а сам моменат јединства супротности, као нечег што је њима иманентно, Хегеловим одређењем. Хегелово јединство супротности препознаје као синоним за укрштај, а аутентичну снагу у борби Хераклитов и Ничеов моменат. На крају, она наглашава да су Костића и његови естетски списи, и укрштај као појам, борба супротности и вера у такво размишљање као основе самог стваралаштва водили ка укрштају два опречна принципа земаљског и небеског у песми *Santa Maria della Salute*. Кандидаткиња се бави, не само истраживањем Костићевог поимања укрштаја, као кључног момента његове филозофске мисаоне структуре, чему је уједно посвећен и први део дисертације, него и утицајима који су присутни у Костићевој мисли, али и уочава да је директна инспирација за појам укрштаја била управо *Илијада* која у више наврата представља и тежиште саме Костићеве естетике, будући да је *Илијада* и примарна тема одређених његових списа. Читава дисертација уобличена је Костићевим параметрима симетрије и хармоније, а то је јединство супротности које је и основа сваког појединачног Костићевог дела, а најизразитије присутно у његовој песми *Santa Maria della Salute*.

Она уочава везу симболике његове филозофије са симболиком песничке мисли и комбиновање обе у песми *Santa Maria della Salute*, где филозофија симбола и *укрштаја* постаје главни одраз поетског. Први део дисертације је подељен на поглавља која се баве Костићевом филозофском мисли и његовом филозофијом укрштаја, док у другом и трећем делу кандидаткиња проучава његове естетске списе и уједно указује на разлоге из којих је Костићева филозофија нераздвојна од његовог естетицизма, као и на непобитне елементе повезаности са филозофским претходницима од којих је, у домену његовог естетског доприноса, посебно значајан Ниче.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Као што се већ из самог садржаја види, колегиница Докић у центар свог истраживања поставља однос поезије и филозофије у (ауто)поетици Лазе Костића. Песникову филозофску и естетичку мисао надахнули су антички узор али и великани његове епохе попут Хегела и Ничеа. Посебан квалитет ове докторске дисертације видимо у томе што кандидаткиња повезује Костићеву рефлексију са његовом поезијом, показујући како **начело укрштаја** (које је суштинска идеја његове естетике) најконкретније прожима поему *Santa Maria della Salute* али и друга песничка остварења једног од највећих српских писаца 19.века. Са становишта дијакроније и (ре)валоризације српске културне традиције, ово је од изузетне важности јер су место и квалитет Лазе Костића у историји српског песништва данас неспорни; међутим, то се не може рећи и за позицију његовог дела на нашој филозофској сцени, која тек треба да се јасније дефинише - чему докторат Марије Докић и те како доприноси. Зато бисмо посебно истакли кандидаткињина разматрања Костићеве мисли о метафизичкој стварности, што је једно од битних одредишта његове главне филозофске студије *Основно начело*.

Лаза Костић утемељио је своју естетику на идејама симетрије и хармоније, које - обједињене теоријом укрштаја (супротности, контраста, разлика...) - представљају и основу његовог поимања целокупног постојања: дакле, и својеврсну онтолошку категорију. Иако филозоф идеалистичке провенијенције, он хармонију није разумевао на начин уобичајен за тај правац (као симетрију и т.сл) већ као принцип који настаје кроз антагонизам-антагонизме и који води ка савршенству. У овом контексту нарочито су интересантна и релевантна поглавља *Лепота је симетрија којој је удахнут живот* (стр.15-32), *Филозофија укрштаја као филозофија антагонизма и Гордијев чвор Костићеве метафизике* (стр.80-85) и *Хармонија као сестра близнакиња симетрије* (стр.85-89). Са становишта већ поменуте песникове „конкретизације“ сопствених естетичких идеја у поезији, исто се може рећи и за поглавље *Укрштај земног и небеског у песми Santa Maria della Salute* (стр.153-168).

Кандидаткиња је у својој дисертацији на најбољи могући начин показала колико је значајно поново анализирати и рецепцијски реактуализовати дела српских писаца која су (у контексту званично прихваћене вредносне хијерархије!) остала

занемарена или пак интерпретирана у преуским перспективама. Када је реч о естетичким и филозофским идејама Лазе Костића, односно њиховој интеракцији са његовим поетским остварењима, може се рећи да је колегиница Марија Докић овим радом дефинитивно вратила нашег великог песника у хоризонт пажње научног интересовања и мимо његовог врхунског песништва.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. Прво навести најмање један рад објављен или прихваћен за објављивање у часопису са СЦИ листе односно са листе министарства надлежног за науку када су у питању друштвено-хуманистичке науке. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

Докић, Марија „Шилерово разумевање културе“, *Језици и културе у времену и простору VIII/2*, Тематски зборник, Нови Сад 2019, 359- 369. ISBN 978-86-6065-543-3 М14

Докић, Марија, „Загонетка као мисаона судбина Павића и Ничеа“, *Славистика XXIII/1*, Београд 2019, 284- 294. ISSN 1450- 5061 М51

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Из претходно реченог, није тешко закључити који су најважнији резултати ове докторске дисертације: они пре свега почивају на интерпретацији и ревалоризацији онога сегмента Костићевог опуса који је остао у сенци његове поезије. Пошто је велики песник био мултиталентовани полиграф, овде је доказано да ни његови филозофско-естетички радови не заслужују мању пажњу и морају задобити одговарајући статус у историји наше културе (слично се може рећи и за есејистику, критику и књижевну теорију којима се такође бавио). Кандидаткиња је минуциозно и смело приступила тој - досад углавном непроученој или занемареној!- проблематици, па су и резултати њених истраживања и анализа респектабилни. Закључци које је колегиница Докић презентovala као суштину своје докторске дисертације сведоче да Лаза Костић дубински промишља метафизичку стварност, говорећи о природи појмова једнако као што су то чинили бројни филозофи пре њега - али опет то чини другачије, са примесом нескривеног индивидуализма и нагласком на примарно занимање за српску књижевност и сопствену поетику. Већ смо нагласили да су његови песнички дometи током времена задобили статус који заслужују (вредносни, дијахронијски, антиципаторски), али је пре овог доктората било мање познато да је он себи поставио за задатак да се бави неким од највећих филозофских идеја и да покуша да их расветли, те позицијом уметности и природом језика (оносно природом мисли, која се језиком исказује!): и у овим креативним доменима Костић је био врхунски успешан.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Може се рећи да је начин приказивања и тумачења апсолутно примерен теми, при чему посебну вредност видимо у томе што је кандидаткиња складно укомпоновала саму грађу и научни апарат, тако да је рад писан компетентно и акрибично, а истовремено атрактивно за читање (што је иначе ретка врлина у науци о књижевности). У том смислу приступ и интерпретације колегинице Марије Докић

можемо оценити НАЈПОЗИТИВНИЈЕ.
IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:
1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме ДА
2. Да ли дисертација садржи све битне елементе ДА
3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци Ова докторска дисертација представља оригиналан допринос науци о српској књижевности већ самом чињеницом да изнова «открива» и реafirмише филозофско-естетички опус Лазе Костића, који је несумњиво значајан и сам по себи али и за његову литерарну праксу. У том смислу њена истраживања придружују се најређим подухватима у које се упуштала наша научна критика и историографија: смелим уласцима у ново читање традиције и покушајима – онолико колико је то утемељено и могуће! – проширивања и промене њене официјелне (стереотипне) слике. Увиди до којих је кандидаткиња дошла убудуће ће бити незаобилазни у проучавању српског романтизма и ране модерне, као и у промишљању нашег филозофског наслеђа.
4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања Дисертација НЕМА недостатака
X ПРЕДЛОГ:
На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:
- да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана ДА
- да се докторска дисертација враћа кандидату на дораду (да се допуни односно измени) или
- да се докторска дисертација одбија

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Проф. др Радослав Ераковић

Проф. Др Драган Проле

Проф. емеритус др Душан Иванић

Проф. др Сава Дамјанов

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.